

I

(Informacije)

SVET

Sklepi Sveta o skupnih vrednotah in načelih zdravstvenih sistemov Evropske unije

(2006/C 146/01)

SVET EVROPSKE UNIJE:

1. UGOTAVLJA, da je Evropska komisija v spremenjenem predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o storitvah na notranjem trgu sklenila s področja uporabe direktive umakniti zdravstvene storitve, ter je tako vključila spremembe, ki jih je predlagal Evropski parlament;
2. UGOTAVLJA, da je Evropska komisija izjavila, da bo razvila okvir Skupnosti za varne, visoko kakovostne in učinkovite zdravstvene storitve, in sicer s krepitvijo sodelovanja med državami članicami in zagotavljanjem jasnosti in gotovosti glede uporabe zakonodaje Skupnosti s področja zdravstvenih storitev in zdravstvenega varstva;
3. PRIZNAVA, da so nedavne sodbe Evropskega sodišča izpostavile potrebo po razjasnitvi interakcije med določbami Pogodbe ES, zlasti v zvezi s prostim pretokom storitev, in zdravstvenimi storitvami, predvidenimi v nacionalnih zdravstvenih sistemih;
4. MENI, da so zdravstveni sistemi osrednji del visoke stopnje socialne zaščite v Evropi ter pomembno prispevajo k socialni koheziji in socialni pravičnosti;
5. OPOZARJA NA poglobitve vrednote univerzalnosti, dostopa do kakovostnega varstva, enakosti in solidarnosti;
6. POTRJUJE priloženo izjavo o skupnih vrednotah in načelih, na katerih temeljijo zdravstveni sistemi v državah članicah Evropske unije (Priloga);
7. POZIVA Evropsko komisijo, naj pri oblikovanju posebnih predlogov v zvezi zdravstvenimi storitvami zagotovi spoštovanje skupnih vrednot in načel iz izjave;
8. POZIVA institucije Evropske unije, naj pri svojem delu poskrbijo za spoštovanje skupnih vrednot in načel iz izjave.

PRILOGA

Izjava o skupnih vrednotah in načelih

To je izjava 25 ministrov za zdravje Evropske unije o skupnih vrednotah in načelih, na katerih temeljijo evropski zdravstveni sistemi. Verjamemo, da je takšna izjava pomembna za zagotavljanje preglednosti za naše državljane, pa tudi pravočasna, in sicer zaradi nedavnega glasovanja Evropskega parlamenta ter revidiranega predloga Komisije, da iz predlagane direktive o storitvah na notranjem trgu umakne zdravstvene storitve. Trdno smo prepričani, da mora razvoj na tem področju temeljiti na političnem soglasju, ne pa zgolj na sodni praksi.

Prav tako smo prepričani, da bo pomembno varovati spodaj navedene skupne vrednote in načela v zvezi z uporabo konkurenčnih pravil za sisteme, ki jih izvajajo.

Ta izjava temelji na razpravah, ki so potekale v okviru Sveta in s Komisijo kot del odprte metode koordinacije ter v okviru procesa razmisleka na visoki ravni o mobilnosti bolnikov in razvoju zdravstvenega varstva v EU. Prav tako upošteva pravne instrumente na evropski ali mednarodni ravni, ki vplivajo na področje zdravja.

Ta izjava določa skupne vrednote in načela, skupna po vsej Evropski uniji, o tem, kako se zdravstveni sistemi odzivajo na potrebe prebivalstva in bolnikov, katerim služijo. Prav tako pojasnjuje, da se praktični načini, s katerimi se te vrednote in načela v zdravstvenih sistemih EU uresničujejo, med državami članicami precej razlikujejo ter se bodo še naprej razlikovali. Zlasti je treba v nacionalni kontekst umestiti odločitve o „košarici“ zdravstvenega varstva, do katere so državljani upravičeni, ter mehanizme, ki se uporabljajo za financiranje in zagotavljanje tega zdravstvenega varstva, kot je na primer obseg, znotraj katerega se je primerno zanesti na tržne mehanizme in konkurenčne pritiske za upravljanje zdravstvenih sistemov.

Skupne vrednote in načela

Zdravstveni sistemi Evropske unije so osrednji del visoke stopnje socialne zaščite v Evropi ter prispevajo k socialni koheziji in socialni pravičnosti, pa tudi k trajnostnemu razvoju.

Poglavitne vrednote univerzalnosti, dostopa do kakovostnega varstva, enakosti in solidarnosti so bile pri delu različnih institucij EU široko sprejete. Skupaj predstavljajo sklop vrednot, ki so skupne po vsej Evropi. Univerzalnost pomeni, da nikomur ni onemogočen dostop do zdravstvenega varstva; solidarnost je tesno povezana s finančno ureditvijo naših nacionalnih zdravstvenih sistemov ter potrebo po zagotovitvi dostopnosti za vse; enakost je povezana z enakim dostopom glede na potrebo, ne glede na etnično pripadnost, spol, starost, socialni status ali sposobnost plačila. Cilj zdravstvenih sistemov EU je tudi zmanjšanje vrzeli med neenakostmi na področju zdravja, problem, ki skrbi države članice EU; s tem je tesno povezano delo v zdravstvenih sistemih držav članic za preprečevanje obolenj in bolezni, med drugim s spodbujanjem zdravega načina življenja.

Cilj vseh zdravstvenih sistemov v EU je zagotavljanje storitev, usmerjenih na bolnika in dovzetnih za posameznikove potrebe.

Vendar imajo različne države članice različne pristope glede praktičnega uresničevanja teh vrednot: tako imajo na primer različne pristope glede vprašanj, ali naj posamezniki plačajo osebni prispevek za kritje dela stroškov njihovega zdravstvenega varstva, ter ali obstaja splošni prispevek in ali je zdravstveno varstvo plačano iz dodatnega zavarovanja. Države članice so izvedle različne predpise, da bi zagotovile enakost: nekatere so se odločile, da jo bodo izrazile v smislu pravic bolnikov; druge v smislu obveznosti ponudnikov zdravstvenih storitev. Nadzor nad spoštovanjem teh predpisov je prav tako različen – v nekaterih državah članicah poteka prek sodišč, v drugih prek odborov, varuhov itd.

Osnovna značilnost vseh naših sistemov je, da si prizadevamo za njihovo finančno vzdržnost, in sicer na način, ki ohranja te vrednote tudi za prihodnost.

Sprejete pristopa, ki preusmerja poudarek na preventivne ukrepe, je sestavni del strategije držav članic za zmanjšanje ekonomske obremenitve nacionalnih sistemov zdravstvenega varstva, saj preventiva znatno prispeva k zmanjšanju stroškov zdravstvenega varstva ter s tem k finančni vzdržnosti s preprečevanjem bolezni in z njimi povezanih stroškov.

Poleg teh poglavitnih vrednot obstaja tudi sklop **operativnih načel**, ki so skupna po vsej Evropski uniji in za katera se vsi državljani EU nadejajo, da jih bodo našli v vseh sistemih zdravstvenega varstva EU, ter strukture za njihovo izvajanje. Načela vključujejo:

— Kakovost:

Vsi zdravstveni sistemi EU se trudijo zagotavljati kakovostno varstvo. To se dosega zlasti z obveznostjo stalnega usposabljanja zdravstvenega osebja, ki temelji na jasno opredeljenih nacionalnih standardih in zagotavljanju dostopa osebja do svetovanja o najboljših praksah glede kakovosti, s spodbujanjem inovacij in širjenjem dobre prakse, razvijanjem sistemov za zagotavljanje dobrega kliničnega vodenja ter s spremljanjem kakovosti v zdravstvenem sistemu. Pomemben del tega programa je povezan tudi z načelom varnosti.

— *Varnost:*

Bolniki lahko pričakujejo, da bo vsak zdravstveni sistem EU poskrbel za sistematičen pristop k zagotavljanju varnosti bolnikov, vključno s spremljanjem dejavnikov tveganja in ustreznim usposabljanjem zdravstvenih delavcev, ter za zaščito pred zavajajočim oglaševanjem zdravstvenih proizvodov in zdravljenj.

— *Varstvo, ki temelji na dokazih in etiki:*

Demografski izzivi in nove medicinske tehnologije lahko odprejo težka vprašanja (v zvezi z etiko in dostopnostjo), na katera morajo odgovoriti vse države članice EU. Bistvenega pomena je zagotoviti, da sistemi zdravstvenega varstva temeljijo na dokazih, to velja tako za izvajanje kakovostnega zdravljenja kot za zagotavljanje dolgoročne trajnosti. Vsi sistemi se soočajo z izzivom postavljanja prioritet v okviru zdravstvenega varstva zaradi vzpostavitve ravnovesja med potrebami posameznih bolnikov in finančnih sredstev, ki so na voljo za zdravljenje celotnega prebivalstva.

— *Vključevanje bolnikov:*

Vsi zdravstveni sistemi EU si prizadevajo biti usmerjeni na bolnika. To pomeni, da si prizadevajo v zdravljenje vključevati bolnike, biti do njih odkriti ter jim ponujati izbiro, kadar je to mogoče, npr. izbiro med različnimi ponudniki zdravstvenih storitev. Vsak sistem si prizadeva posameznikom zagotoviti informacije o njihovem zdravstvenem stanju ter pravico, da so obveščeni o ponujenem zdravljenju in da se strinjajo s tem zdravljenjem. Vsi sistemi bi morali biti tudi javno odgovorni in zagotavljati dobro vodenje in preglednost.

— *Pravno varstvo:*

Bolniki bi morali imeti pravico do pravnega varstva, če gre kaj narobe. To vključuje obstoj preglednega in pravičnega postopka pritožbe ter jasnih informacij o odgovornostih in posebnih oblikah pravnega varstva, ki jih določi zadevni zdravstveni sistem (npr. odškodninski postopek).

— *Zasebnost in zaupnost:*

Pravica vseh državljanov EU do zaupnosti osebnih podatkov je priznana v zakonodaji EU in nacionalnih zakonodajah.

Kot ministri za zdravje opažamo povečano zanimanje za vprašanje o vlogi tržnih mehanizmov (vključno s konkurenčnimi pritiski) pri upravljanju zdravstvenih sistemov. Trenutno se v zdravstvenih sistemih Evropske unije sprejemajo številni ukrepi s tega področja, katerih namen je spodbujanje pluralnosti in izbire ter kar najbolj učinkovita uporaba sredstev. Iz ukrepov, ki jih eni in drugi sprejemamo na tem področju, se lahko učimo, vendar vsaka država članica sama določi svoj pristop s posebnimi intervencijami, prilagojenimi zadevnemu zdravstvenemu sistemu.

Medtem ko poskus standardizacije zdravstvenih sistemov na ravni EU ni primeren, pa ima neprecenljivo vrednost delo na evropski ravni na področju zdravstvenega varstva. Države članice so se zavezale, da bodo sodelovale ter izmenjevale izkušnje in informacije o pristopih in dobrih praksah, na primer prek skupine visokih uradnikov Komisije za zdravstvene storitve in zdravstveno oskrbo ali prek potekajoče odprte metode koordinacije na področju zdravstvenega varstva in dolgoročne oskrbe, da bi uresničile skupni cilj spodbujanja učinkovitejšega in dostopnejšega visoko kakovostnega zdravstvenega varstva v Evropi. Verjamemo, da ima posebno vrednost vsaka pobuda o zdravstvenih storitvah, ki evropskim državljanom zagotavlja razumevanje njihovih pravic, ko se preselijo iz ene države članice EU v drugo, ter vključitev teh vrednot in načel v pravni okvir zaradi zagotavljanja pravne varnosti.

Če povzamemo, so naši zdravstveni sistemi temeljni del evropske socialne infrastrukture. Ne podcenjujemo izzivov glede usklajevanja posameznikovih potreb z razpoložljivimi finančnimi sredstvi, ki so pred nami, saj se evropsko prebivalstvo stara, pričakovanja rastejo, medicina pa napreduje. Pri obravnavanju prihodnjih strategij bi morala biti naša skupna skrb zaščititi vrednote in načela, na katerih temeljijo zdravstveni sistemi EU. Kot ministri za zdravje 25 držav članic Evropske unije pozivamo evropske institucije, naj zagotovijo, da bodo pri svojem delu zaščitile te vrednote ter raziskale vplive Evropske unije na zdravstvene sisteme kakor tudi vključevanje zdravstvenih vidikov v vse politike.